

INTERJÚ

FISCHER ANDREA

Akkor kell abbahagyni, amikor még jól megy! – 40 év a nyelvtanári pályán

Interjú Hajósi Melindával

Találós kérdés: Magyar, orosz és angol szakos. Tanított diákokat csepeli és óbudai általános iskolában, budai gimnáziumban, fővárosi számítástechnikai és vidéki népművészeti középiskolában, felnőtteket – betanított munkásokat és felsővezetőket egyaránt – nyelviskolai keretben, többek közt olyan nagyvállalatoknál mint a MATÁV, Sony, P&G, Teva, OTP, GE. Képzett oktatási informatikus, volt oktatásigazgató, tanárképző, mentor, vizsgáztató és idegenvezető – ki ő?

Hajósi Melinda tanárnő, sok diák Linda nénije. Pályájáról, örömeiről, emlékeiről kérdeztem.

Már a beszélgetésünk elején kiderült, hogy mennyire kiegyensúlyozott, optimista, és vidám vagy – egy éve nyugdíjba vonultál. Hihetetlenül gazdag életpálya áll mögötted! Nem bántam meg egy percig sem azt, hogy a tanári, nyelvtanári pályát választottam, mindig is ezt akartam. Rengeteg mindent csináltam, a 40 év – az 40 év.

Három idegen nyelven beszélsz, az orosz mellett a francia honnan?

A középiskolában tanultam franciát. Sajnos amikor elkezdtem angolul tanulni, az felülírta, elnyomta a franciát, mert egy csomó szót ugyanúgy írnak, de másként ejtenek. Persze itt, hátul megvan, valahonnan elő tudom hívni, adott helyzetben előjön, de kapásból nehéz megszólalnom.

Mikor, hol tanultál meg angolul?

Ez a kérdés messzire vezet. Magyar-orosz szakon végeztem. '89-ben behívott az igazgatóm, hogy Linda, akkor a következő tanévben mit szeretne tanítani? Én úgy értettem, hogy miután magyar-orosz szakos voltam, a saját osztályomban szerettem volna a magyart, és értelemszerűen sok órában orosz. „Félreértett, az orosz helyett.” Mellbevágott a kérdés. Mondtam, hogy akkor franciát, mert azt tanultam a gimnáziumban, jól tudtam és szerettem is. „Linda, kisiskola vagyunk, két párhuzamos osztály... németet vagy angolt?” Akkor beugrott Bellai tanár úr, akitől kisgyerekként nagyon tartottam az általános

iskolában. Elsős koromban jártam hozzá külön németre, és mivel félttem tőle, nem tudta megszerettetni velem a németet. Úgy gondoltam, hogy az angolból többet tudok kihozni. Bár csak két dolgot tudtam akkor angolul: az egyik volt az *I love you*, azt le is tudtam írni, a másik pedig a *Yellow submarine*, de azt nem tudtam leírni.

Tehát abszolút kezdőként indult az átképzésed?

Természetesen a teljesen kezdő csoportba kerültem. Két tanév alatt jutottunk el középfokig, tehát nekünk, átképzősöknek az egyetemen valóban angolt kellett tanítani. Nem volt gond a módszertannal, a hozzáállással, az általános ismeretekkel. Azzal a tudattal tanultam az első perctől kezdve, hogy ezt nekem majd tovább kell tudni adni. Nagyon tudatosan készültem, hiszen elvesztettem azt a magabiztosságot, ami oroszból megvolt. Később a felnőttoktatásban sokszor mondtam is, hogy ha én a semmiről, két óvodás gyerek és munka mellett meg tudtam tanulni az angolt, akkor olyan nincs, hogy nem megy. Meg lehet tanulni. Nagyon sokat segített a tanításban, hogy ha valamit nem értettek a tanulóim, amit annak idején én ugyanúgy nem értettem, felidéztem, én hogyan értettem meg, és ezzel már tudtam nekik segíteni.

Mi vonzott a tanári pályára? Családi indíttatás? Tudatosan készültél erre a pályára?

Családi indíttatás egyáltalán nem volt. Talán ott kezdődött, hogy öt éves korom táján főként a nagymamám azt mondogatta, hogy nekem milyen jó lesz, ha majd iskolába fogok kerülni, kedves tanító nénim lesz, akitől sok érdekeset fogok tanulni. És ez így is lett. Nagyon szerettem általános iskolás lenni. A másik indíttatás, hogy negyedikes koromban úttörővasutassá avattak. Az Úttörővasút, mai nevén Gyermekvasút, egy vertikális felépítésű szervezet, ahol együtt van a negyedikes meg a nyolcadikos is, és a nagyobb mindig segíti a kicsit. Amikor a következő tanfolyamról fél év múlva jöttek újak, akkor már én tudtam segíteni. Nagyon jó érzés volt átadni azokat az ismereteket, amiket akkorra már elsajátítottam. Azt hiszem, hogy ez a kettő, az általános iskolám szeretete, és hogy olyan közösségbe kerültem, ahol a tudásátadás örömet jelentett, egyenesen vezetett a tanári hivatáshoz.

Érettségi után miért a tanárképző főiskolát választottad?

Az általános iskolát és az Úttörővasutat annyira szerettem, hogy azt gondoltam, annál jobb nincs, mint a tíz-tizenégy éves korosztályt tanítani. Eppen ezért főiskolára mentem érettségi után, nem egyetemre. Azt gondoltam, hogy azért van a tanárképző főiskola, hogy az általános iskola felsős diákjainak az oktatására készítsen fel. Persze később rájöttem, hogy nagyszerű dolog a középiskolásokat is, sőt a felnőtteket is tanítani. Mostani fejemmel egyetemre mentem volna, bár az valószínű, hogy oroszul jobban tudtunk a negyedik év végén, mint az ELTE oroszosai.

Hol kezdted tanítani a főiskola után?

A Ho Si Minh Tanárképző Főiskola Budapesti Kihelyezett Tagozatán tanultam, Csepelen, így a tanítási gyakorlatot is ott, Csepelen végeztük. A gyakorlóiskolában megkedveltek, és felajánlották, hogy maradjak ott tanítani. Zuglói voltam, onnan Csepel borzasztó messze volt, de akkor azt még nem tudtuk, hogy hol fogunk lakást kapni fiatal házasként. Másfél évig, amíg a nagylányom meg nem született, ott, a gyakorló iskolában tanítottam. Ez azért volt meghatározó, mert minden magyaros és oroszos kolléga vezetőtanár volt, meg voltam én, a zöldfülű pályakezdő. Kihívás volt számomra, de sikerült helytállnom.

Hogyan kerültél Csepelről Óbudára?

Óbudán kaptunk lakást. Bementem a Tanácshoz, hogy szeretnék magyar-orosz szakosként állást. Ilyet nem hirdettek, de egyszer csak kaptam egy levelet, hogy elment egy magyar szakos kolléga a Vihar utcai iskolából. Amennyiben vállalom, hogy az ottmaradt 8. osztálynak az osztályfőnöke leszek, amit senki nem vállalt az ottaniak közül, akkor enyém az állás. Olyan szuper osztályom, nem tudom, hogy volt-e még egy, bár valamennyi tanulócsoportomhoz nagyon kötődtem. De az az osztály! Nem volt velük semmi baj, gondolkodó fiatalok voltak, akiknek véleményük volt, és azt ki is mondták.

Hét ott töltött tanév után hogyan lettél középiskolai tanár?

Miközben az átképzést végeztem két kisgyerek mellett, borzasztó sok órában tanítottam. Mellette voltam csapatvezető, munkaközösség-vezető és vezetőtanár is, orosz főiskolások tanítási gyakorlatát vezettem. Az iskola nem tudta kiadni, csak pénzben megfizetni a nekem járó kedvezményeket, szabadnapokat a tanuláshoz. De kellett az idő. Azt mondtam, hogy ha találok olyan iskolát, amelyik ki tudja adni ténylegesen, időben a nekünk járó kedvezményt, váltok. Akkor már középiskolában gondolkodtam, mert a korábban említett 8. osztályomból is, meg a többi tanítványaim közül is sokan visszajártak ifiként. Rájöttem, hogy az együttműködés a középiskolás korosztállyal is nagyon élvezetes; azonkívül az is vonzott, hogy nyelvileg többet lehet nekik átadni. Bár arra kimondottan büszke vagyok, hogy a Viharos időszakban volt olyan tanév, amikor mind a normál, mind a tagozatos kerületi oroszversenyt az én diákjaim nyerték meg. Bár ez nagyon jó érzés volt, azért úgy gondoltam, csak többet, magasabb szinten lehet középiskolában tanítani. Így kerültem a Neumannba, akik angol-magyar szakos állást hirdettek, és ahol örömmel fogadtak annak ellenére, hogy a végzettségem nem egyetemi volt, és az angolt is csak tanultam még.

Mire emlékszel legszívesebben a Neumannban töltött időszakból?

Nehéz a választás, mert a tanítás mellett, amit lehetett az iskolában csinálni, mindent csináltam: tartottam felvételi előkészítőt, nyelvvizsga-előkészítőt, vezettem gólyatáborokat, szerveztem műsorokat, tagja voltam az iskolaszéknek, angol szakos egyetemisták tanítási gyakorlatát vezettem, sőt tanítottam a kollégákat is. Ez utóbbi nagyon érdekes dolog volt, kihívásokkal teli. A tanártársaimat egyrészt azért vállaltam, mert szerettek volna tanulni, és az jó érzés, én is tanultam számítástechnikát tőlük. Másrészt láthatták, hogy én hogy csinálom. Tudatosan igyekeztem módszertani ötleteket átadni. Sokszor felhívtam a figyelmüket, hogy ugyanazt a típusú feladatot meg lehet csinálni más tárgyakban is. Többen ennek a hatására kezdték el használni a Quizletet, bátrabban vittek be az órákra játékos feladatokat, csoport- és pármunkát. Az volt a célom, hogy érdekesebbé, színesebbé tegyék a többi tanórát is, hiszen erre nagy volt a diákok igénye.

A Neumannban már csak angol tanítottál?

Első évben még három osztályban tanítottam magyart, aztán csak a sajátomban, majd eljött az a pont, amikortól csak angolt. Legyünk őszinték, a 15–16 éves diákok egy számítástechnikai iskolába nem azért járnak, hogy a görög líra rejtelseiben mélyedjenek el. Az angoltanítással lényegesen nagyobb sikerélményem volt. A számítástechnikában az angoltudás alapkövetelmény, erről nem kellett győzködni őket.

Utána váltottál: a felnőttoktatásban, céges tanfolyamokon kezdtél dolgozni.

Igen, mert anyagilag akkor már nem engedhettem meg azt a luxust, hogy a közoktatásban tanítsak. Az évek során több nyelviskolának is dolgoztam. Kettőben a tanítás mellett oktatási igazgató is voltam. Mivel igazgatóként voltak olyan elvárások velem szemben, amikhez nem tudtam a nevem adni, egy idő után csak a tanítást és a módszertani továbbképzések vezetését, a mentorálást és a vizsgáztatást vállaltam. Több vállalnál is tanítottam, volt, ahol betanított munkásokat, volt, ahol topmenedzsereket. Egyformán élveztem mindet.

Miért mentél vissza mégis középiskolába tanítani?

Volt egy pont, amikor éreztem, hogy hiányoznak a középiskolások. A gyerekeim addigra felnőttek, már nem tudtam, hogy ez a korosztály milyen zenét hallgat, milyen vicceket mesél. Mindig jól éreztem magam közöttük. Tényleg hiányzott az iskola. Aztán van egy fájó és egyben dühítő, de leginkább elszomorító emlék, amely végigkísért egész pályafutásom során. A Trefortban (régén ELTE Ságvári Endre Gyakorló Iskola) érettségiztem. Mindenki továbbtanult az osztályunkból. Az első, ötéves érettségi találkozónkon én már egy éve dolgoztam, a többség akkor végzett, orvosok, jogászok, mérnökök lettek. Az egyik osztálytársam csodálkozva kérdezte: „Te csak tanár lettél?” Igen, én csak tanár lettem. De mindegy, hogy ki tanítja a gyerekeket?!

Döbbenetes. Nagyon nem mindegy! Sőt. Hogy kerültél Fótára?

Évekig ingáztam Veresegyházról, de egy idő után megérett bennem az a döntés, hogy bármennyire is szeretem a diákjaimat, luxus napi két órát vonaton tölteni. Baráti segítséggel találtam rá a Népművészeti Szakgimnázium és Gimnáziumra, amiről – bevallom – korábban nem is hallottam. Nyugdíjba vonulásomig három, különleges élményekben gazdag évet töltöttem itt. Egészen más a lelkülete és hangulata ennek az iskolának, mint a budai gimnáziumnak, ahol előtte voltam, és amit szintén kedveltem. Sokkal családiasabb, meghittebb ez az iskola. A nyelvi előkészítő gimnáziumi osztályok légköre is más itt, mint a fővárosban, a művészeti osztályokról nem is beszélve. Ugyanakkor itt nem is lehetett az a céлом, hogy mindenki jelesre vizsgázzon, sokkal inkább, hogy a szakgimnáziumban is mindenki eredményesen leérettségizzen.

Mi volt a titkod, mivel tudtad tanulásra bírnia diákokat?

Motiváltam és sokat dicsértem őket. Mindig, minden tanár azt mondja, hogy az ő tárgya a legfontosabb. Én azt nem állítom, hogy az angol a legfontosabb, de vitathatatlanul előny, ha valamilyen szinten tudja az ember. Gondold végig, melyik tárgy az, amire valóban szükséged lehet? Mikor használunk idegen nyelvet? Szoktál utazni? Könnyebb, hogyha meg tudod szólítani, ha megérted, amit mondott? Ilyen nagyon egyszerű dolgokat is előhoztam. Nincs olyan terület, ahol ne lenne szükség az angolra. Elmeséltem nekik olyan élményeket is, hogy például tanítottam a Sony-nál betanított munkásokat, mert mindegyik csoportnak a vezetője japán volt, és angol nyelven kommunikáltak; a GE-ben a kínai auditon kellett minden dolgozónak megérteni és megválaszolni a munkájukkal kapcsolatos angol nyelvű kérdéseket. Felnőtt fejjel, munka és család mellett nagyon nehezen tanultak a dolgozók, de muszáj volt nekik. Másrészt a továbbtanuláshoz, a szakmai működési engedélyekhez is elengedhetetlen

az érettségi, ahhoz meg az idegen nyelv. Hiába kiváló táncos, divattervező, keramikus valaki, érettségi nélkül alig tud érvényesülni. És persze igyekeztem érdekes, színes, változatos órákat tartani.

Vágyódtál-e valaha más pályára?

Sosem vágytam más pályára, más fizetésre vágyódtam. Jobb lett volna, könnyebb lett volna, hogyha a tanítást megfizetik, és kevesebbet kellett volna dolgoznom mellé. De sosem akartam például fordítani. Meg tudnám csinálni, de mindig jobban szerettem emberek közt lenni. Talán, ami még közel áll hozzám és szerettem is csinálni – persze a tanítás mellett –, az mindenképpen az idegenvezetés. Ugyanaz, átadni a tudást, más embereket megismerni, segíteni őket.

Azóta, hogy nyugdíjba vonultál, tanítasz?

Nem, és nem is szeretnék már tanítani. Amúgy nagyon aktív életet élek, de már ebben nincs helye a tanításnak. Meg tudnám csinálni, azt gondolom, még mindig tudnék jól tanítani. De amikor a Trefortba jártam, egy már nyugdíj előtt lévő tanárnő tanította nekünk a magyart. Nagyon jó tanár volt, de már idegesítettük, az agyára mentünk. Ezért azt gondolom, hogy akkor kell abbahagyni a tanítást, amikor még jól megy, amikor még öröm.

Hiányzik-e az iskola, eszedbe jut?

Igen, gyakran, ha nem is minden nap, de eszembe jut. A csillogó gyerekszemek hiányoznak.

Mivel telnek napjaid?

Hetente kétszer Zumba, háromszor pingpong, ami fix. Férjem is nyugdíjas, sokat kirándulunk, barátokkal találkozunk. Nagyon sok barátom van, erre nagyon büszke is vagyok, és nagyon örülök neki. Sokszor csinálunk közös programokat. Amióta nem tanítok, elkezdtem rajzolni, festegetek. Elvégeztem egy jobb agyféltekés rajztanfolyamot is, én, a két balkezes! Ugyanis, amikor régen felrajzoltam a táblára egy krumplit és néhány kusza vonalat, és mondtam, hogy vau-vau, akkor tudták, hogy ez a kutya. Amikor ugyanerre azt mondtam, hogy nyihaha, akkor tudták, hogy ló. A tanfolyam óta sikerélményem van a rajzolás területén. Több más olyat is csinálok, amit régen elképzelni sem tudtam! Csak ülök, és elmélyülten zenét hallgatok, nem takarítok, nem főzök közben, nem töröm a fejem semmin, csak gyönyörködöm a muzsikában. És olvasok, filmeket nézek, most már sorozatokat is, és színház, kiállítás...

Hogyan tartod karban a nyelvtudásodat?

Míg korábban rendszeresen vettem részt továbbképzéseken, konferenciákon, most leggyakrabban filmeket nézek eredeti nyelven, emellett felváltva olvasok hol oroszul, hol angolul. Most éppen oroszul olvasok, angolul inkább filmezek, meg ha lehet, akkor beszélek, főként a nemzetközi diákcsere során megismert kollégákkal szerte Európában, akikkel az angol volt a közös nyelv. Tavaly terveztünk Szentpétervárra menni, így átmenetileg nagyobb hangsúlyt kapott az orosz. Találtam jó podcastokat, online feladatokat, sőt a Duolingót is elkezdtem oroszból. Egyből a legmagasabb szintre dobott, de ettől még naponta gyakoroltam.

Tanulsz-e valamit mostanában? Van-e hobbid?

Mivel szeretem megörökíteni a számomra fontos, nevezetes pillanatokat, eseményeket, sokat fényképezek. Az igazi hobbit az, hogy a kiválókat képeimet zenei aláfestéssel kisfilmekké fűzöm össze. A fotózásban szeretnék fejlődni. Eddig főként csak kattogtattam a fényképezőgépet, az utóbbi időben a telefon kameráját, de kevésbé figyeltem a részletekre. A Facebookon találtam tavaly egy fotós kihívást; két héten keresztül minden második nap kaptunk egy feladatot és hozzá útmutatást is, volt rá másfél napunk, és a második nap végén volt egy online kibeszélő, ahol a beküldött képeket értékelték, tanácsokat kaptunk. Látásmódot adott. Azóta egy újabb kihíváson is részt vettem. Nem lesz belőlem profi fotós, de lényegesen jobb képeket csinállok. A fotózásban, a képek szerkesztésében szeretnék még ügyesebbé válni. Emellett nagyon szeretem a vetélkedőket, a játékokat – naponta játszom – és a keresztretjvényeket is.

Ha visszatekintesz az elmúlt 40 évre, mire vagy a legbüszkébb?

Megbeszéltük, hogy nem akarok se panaszkodni, se dicsekvőnek tűnni. Sok-sok büszkeség ért, két dolgot emelnék ki.

Elbúcsúzásomkor én is kaptam az érettségi bizonyítványok mintájára egy 'Legjobb tanár bizonyítványt', amit megkönnyeztem. Ebben a bizonyítványban az áll, hogy a diákok vizsgabizottsága előtt jelesre, 100%-ra vizsgáztam olyan vizsgatárgyakból, mint 'Jó kapcsolat a diákokkal', 'Szigorú, ha kell', 'Humorérzék', 'Szakmai felkészültség' 'Szeretettel végzi munkáját' és 'Tisztelik a tanulók'.

A másik egy Messenger üzenet, amit még 2013-ban kaptam egy tanítványomtól, érettségije után 17 évvel! „Kedves Melinda, nem is tudom szavakba formálni, mit köszönhetek Önnek. Annak idején a Neumannban voltam diákja. Ha hiszi, ha nem, csak annak köszönhetem a mostani állásomat, amit Öntől tanultam. Körbe dolgoztam egész Európát azóta, de ha Maga nincs, akkor nem szeretem meg annyira az angol nyelvet. Olyan átéléssel, és áhítattal tetszett beszélni róla, hogy a mai napig előttem van. Évekkel ezelőtti angol nyelvű felvételem sikere is csak az Ön érdeme...Kiformált egy európai közösséghez méltó generációt.”

Ha előretekintünk, van-e bármilyen, személyes vagy szakmai bakancslistád?

Nincsen. Persze van! Szeretném élvezni az életet. Én tudok apró dolgoknak is örülni. Ezt szeretném tovább folytatni még, amíg lehet.

Így legyen, még nagyon sokáig!